

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2019. május 8.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2019. május 8. 8:00

I.

Időtartam: 100 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszlelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatból áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- Ügyeljen arra, hogy a személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat a zsidó vallással kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „A hatalmas téglalap alapú templomteret magas, erős fal határolta; e fal az egyiptomi templomok mintájára több belső udvart zárt körül, s a hívek az oszlopokkal díszített udvarokon át jutottak a belső templomba. Ennek mélyén állt a szentek szentje, itt őrizték a szövetség ládáját, [azaz] a frigyládát, [és] a törvénytekerceket.” (Román József – Marót Miklós, 1965)

B)

Titus császár diadalívének részlete, amely a Kr. u. 70-ben aratott győzelmének állít emléket

a) Nevezze meg azt az eseményt, amely összekapcsolja az A) és a B) betűjelű forrást!

.....

b) Mit jelképez a szövegben említett frigyláda?

.....

c) Nevezze meg azt a személyt, aki a zsidók számára az A) betűjelű forrásban említett törvényeket közvetítette!

.....

d) Nevezze meg idegen szakkifejezéssel a zsidók szétszórását (szétvándorlását)!

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**2. A feladat a kereszténység középkori történetéhez kapcsolódik.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

a) Döntse el, mely forrásrészletekre vonatkoznak a táblázatban szereplő állítások! Írja a forrás betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy mezőbe egy betűjelet írjon! Egy forrást többször is felhasználhat. (Elemenként 0,5 pont.)

A) „Urunk, Leó pápa üzenetében sürgősen figyelmeztette ezt a Mihályt [Kerulláriosz Mihály, konstantinápolyi pátriárka], de ő nem hallgatott az okos szóra. Ezen felül [...] már korábban a latin szertartású templomokat bezárta, és a latinokat, akiket a kovásztalan kenyér eretnekeinek bélyegzett, tettekkel és szavakkal mindenütt üldözött. Ez olyan méreteket öltött, hogy [...] a Szentszék megszegényítésére az Ökumenikus Pátriárka [az egész keresztény egyház feje] címet vette fel. Mi azonban nem viselhetjük el a szent és nemeslelkű Apostoli Széknek ezt a hallatlan megszegényítését és megsértését.” (*Humbertus bíboros, pápai követ beszámolója*)

B) „Továbbá, ha Róma az apostolfejedelem [Szent Péter] által igyekszik megalapozni elsőbbségét, úgy Konstantinápolyt illeti meg az elsőbbség az elsőként elhivatott András [Péter idősebb testvére] által. Mert sok évvel korábban vette át Konstantinápoly püspöki székét, mint testvére a rómaiak püspöke lett.” (*Phótiosz pátriárka írásából*)

C) „Ha viszont a következő kijelentést tárják elém: »Te Péter vagy, és én erre a sziklára akarom egyházamat építeni« úgy tudni kell, hogy ez nem a római egyházra vonatkozik. Szó sincs róla! [...] Mi a próféták szavait jámbor magyarázattal az egy katolikus és apostoli egyházra vonatkoztatjuk, nem Péter egyházára, vagy egy római egyházra, mint ahogy azt a római műveletlenség a maga üres érvényesülési kívánalmaiban szeretné.” (*Phótiosz pátriárka írásából*)

D) „1. Egyedül a római egyházat alapította maga az Úr.
2. Egyedül a római pápát mondják joggal egyetemesnek.” (*Pápai oklevél*)

E) „Mert az atyák helyesen adtak kiváltságokat a régi Róma trónjának [ti. a pápának], mert az volt a királyi város. És [...] ugyanazon megfontolás által vezérelve, ugyanolyan kiváltságokat adtak az Új Róma legszentebb trónjának, igazságosan úgy ítélve meg, hogy az uralkodóval és a szenátussal megasztalt város egyenrangú kiváltságokat élvez a régi császári Rómával, így egyházi ügyekben is ugyanarra a rangra kell emelni.” (*Zsinati határozat*)

Állítás	Forrás betűjele		
1. A forrás szerzője vitatja a pápa elsőségét.			
2. A nyugati álláspontot képviseli az egyház vezetésével kapcsolatban.			
3. Szertartásrendben megmutatkozó különbségre is utal.			

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Adja meg a B) betűjelű forrás segítségével annak az eseménynek az évszámát, amelyre a kép utal! (1 pont)

Szent Péter és Szent András

Az esemény évszáma:

4 pont

3. A feladat Könyves Kálmán uralkodásához kapcsolódik.

Válassza ki forrásrészletenként azt a két-két igaz állítást, amelyek Kálmán törvényeiből származó idézetekhez köthetők! Karikázza be a két igaz állítás sorszámát! (Elemenként 0,5 pont.)

A) „Minden olyan birtokot, melyet Szent István adományozott, minden leszármazott örököljön a leszármazás rendje szerint. Más királyok adománya apáról fiúra szálljon, és ha fiú nincsen, következzen a testvér, akinek halála után az ő fiait se rekesszék ki az örökségből. De ha testvére sincs az illetőnek, legyen a birtok a királyé.”

a) Állítások:

1. Bizonyos birtokokat távolabbi rokonok is örökölhettek.
2. Az elhunyt fiai és testvérei azonos mértékben örököltek.
3. A törvény a királyi birtokállomány csökkenését is mérsékelte.
4. A testvér nélkül elhunytak birtokai mindenképpen a királyt illetik meg, ha azt nem Szent Istvántól kapták.
5. A törvény egyértelműen úgy rendelkezik, hogy a birtokot fel kell osztani az összes örökös között.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

B) „Minden ispán, akinek a [saját] tulajdonában lévő falvaiban annyi ember él, hogy lovakat kaphat és száz penza [1 penza kb. 40 gramm ezüst] értékű jövedelmet szedhet be, egy vértés vitézt állítson a királynak; ha pedig negyven penza értékű a jövedelme, adjon katonát vért nélkül; ha annál is kevesebb, tartsa meg magának.”

b) Állítások:

1. A törvény az ispánokat bízta meg zsoldosok felfogásával.
2. A törvény a világi előkelők katonaállítási kötelezettségéről szól.
3. A törvény a lovas nomád hadviselés visszaszorulásáról tanúskodik.
4. A 40 grammos ezüstdénár volt az aranyforint váltópénze.
5. A törvény arra kötelezi az ispánt, hogy a falvaiban élő hűbéresei közül szereljen fel egy vértés vagy vért nélküli vitézt.

C) „Ha az elfogott tolvajra a lopást rábizonyítani nem lehet, vessék [tűz- vagy víz-] próbára: ha büntelennek mutatkozik, vádlója veszítsen annyit vagyonából, amennyi vagyona a vádlottnak van, de ne fosszák meg szeme világától. Ha valaki négy lábú állatot vagy egy állat árát, vagy húsz dénárt érő ruhát lop, mint tolvajt ítélik el. Az elítélt tolvajt fosszák meg szeme világától; és a feleségét, ha részes ura vétkében, vessék szolgaságra; és a fiaik is, ha tizenöt esztendősek vagy annál idősebbek, anyjuk sorsát viseljék.”

c) Állítások:

1. Az elfogott tolvajokat minden esetben tűz- vagy vízpróba alá vetették.
2. A törvény nem egyformán ítéli el a tolvajt és a hamisan vádlót.
3. I. László törvényeihez hasonlóan a fő cél a magántulajdon védelme.
4. A törvény a tolvajlást mindig közösen elkövetett bűncselekménynek tartja, és eszerint ítéli meg.
5. I. László törvényében az értékhatár alacsonyabb, 10 dénár volt, Kálmán törvényei tehát szigorúbbak.

D) „Házaspap [...] egy se áldozzon az oltárnál, hanem csak ha [...] önmegtartóztatást fogad. [...] A második házasságban élő papok, és azok, akik özvegyet vagy elhagyott asszonyt vettek feleségül, álljanak el e tiltott házasságtól, vagy rekesszék ki őket a papi rendből. [...] A püspök senkit [...] pappá ne szenteljen, hanem csak azt, aki előbb önmegtartóztatást fogad; és ha felesége van, az ő beleegyezésével és hasonló fogadalmával történjen a dolog.”

d) Állítások:

1. A törvény értelmében csak nőtlen férfi lehetett pap.
2. A feleségével testileg nem érintkező férfi pappá válhatott.
3. Pappá csak a szerzetesi fogadalmakat letevő férfi válhatott.
4. A törvény szerint a papok csak kétszer házasodhattak életükben.
5. A törvény értelmében az első házasságban élő papok bizonyos feltételek mellett együtt maradhattak feleségükkel.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

E) „Ha valaki [muszlim] izmaelitákat böjtölésen kap rajta, vagy evésen és a disznóhústól való tartózkodásban, vagy mosakodásban avagy más vétkes szokásukban, az ilyen izmaelitákat küldjék a királyhoz. Aki pedig őket bevádolta, vagyonukból kapjon részesedést. [...] Az izmaeliták minden falujának megparancsoljuk, hogy templomot építsenek, s azt ugyanazon falu területéből adománnyal lássák el. S miután a templom felépült, az izmaeliták falujának a fele költözzön el a faluból, és másutt telepedjenek le; hogy miképpen most egyforma szokásúak lesznek velünk az együttlakásban, úgy Krisztus egy és ugyanazon egyházában, ti. az isteni hajlékban is egyetértők legyenek velünk.”

e) Állítások:

1. A törvény meg kívánja akadályozni, hogy a muszlimok területileg elkülönüljenek.
2. A törvény muszlim templomok (mecsetek) építését rendeli el.
3. A törvény értelmében a muszlimoknak tilos a keresztény szokások utánzása.
4. A törvény szövegéből arra lehet következtetni, hogy az izmaeliták betartottak több előírást az iszlám öt pillére közül.
5. Az izmaeliták a tatárok elől menekülő kun muszlimok voltak.

5 pont	
--------	--

**4. A feladat Anglia 17–18. századi történetével kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!**

„Az egyházi és világi főrendek és a közrendűek [...] kijelentik,

1. hogy a törvények és végrehajtásuk királyi tekintély alapján, parlamenti hozzájárulás mellőzésével gyakorolt felfüggesztésének állítólagos hatalma törvényellenes; [...]
2. hogy a felségjogra hivatkozva a korona részére adót beszedni a parlament jóváhagyása nélkül, vagy hosszabb időre, vagy más módon, mint az jóváhagyatott, törvényellenes; [...]
3. hogy egyházi törvényszékeknek és más hasonló bizottságoknak vagy törvényszékeknek elrendelése, illetőleg felállítása, törvénytelen és veszedelmes. [...]
6. hogy békeidőben a királyság területén állandó hadsereget gyűjteni vagy fenntartani, hacsak a parlament nem adja hozzájárulását, törvényellenes; [...]
8. hogy a parlament tagjainak megválasztása szabadon kell hogy történjék;
9. hogy a parlamenti szabad szólas és viták ügyében semmiféle parlamenten kívüli bíróság nem emelhet vádat és nem folytathat eljárást.
12. hogy minden pénzbírság törvénytelen és érvénytelen, mielőtt a vádlottra a bűnt rá nem bizonyították.” (Jognyilatkozat, 1689)

a) A forrásrészlet mely három pontja korlátozza a király végrehajtó hatalmát? Írja a pontok sorszámát a vonalakra! (Elemenként 0,5 pont.)

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Nevezze meg azt az intézményt, amelynek jogköreit megerősíti a dokumentum!
(0,5 pont)

.....

c) Nevezze meg szakkifejezéssel a dokumentum nyomán létrejött kormányzati rendszert!
(1 pont)

.....

d) Fogalmazza meg saját szavaival a forrás 12. pontja segítségével, mit jelent az „ártatlanság véelme” kifejezés! (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

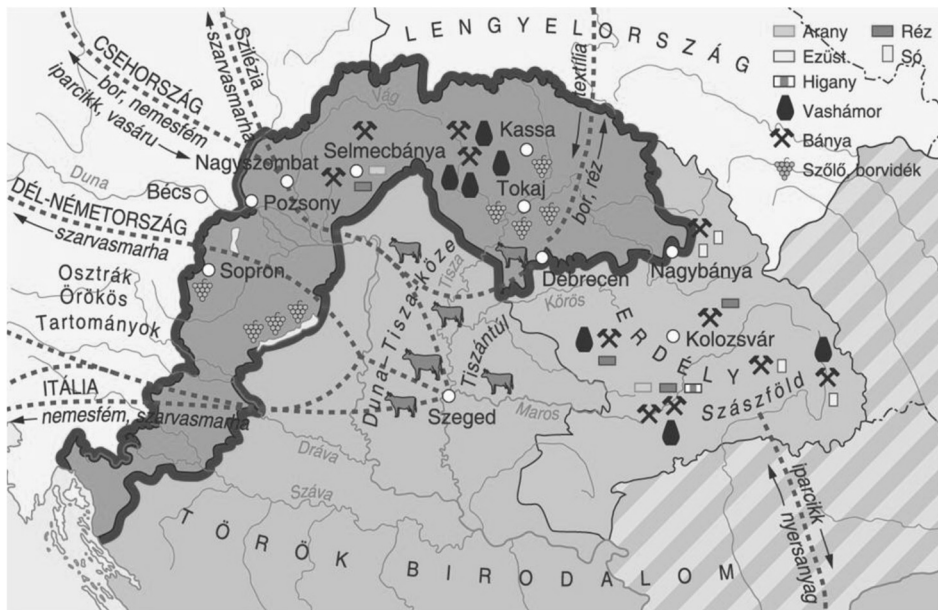
5. A feladat a 16–17. századi magyarországi török berendezkedéssel kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

„A városok és falvak rájai [adófizető alattvalói], ha vagyonuk 300 akcsét [török ezüstpénz] ér, 50 akcse harádzsot [fejadót] fizetnek. Ha egy házban három-négy testvér lakik, vagy még ennél is több együtt lakik, mindegyik testvér külön számít, és ha 300-300 akcsényi vagyonnal rendelkeznek, külön-külön fizetik az 50 akcse harádzsot. [...] Akik képesek harádzsot fizetni, azok szpáhijuknak [...] Hizir Eljász napján 25 akcsét és Kászim napján 25 akcsét fizetnek. De [ez az adó] Buda és Pest rájaira, mivel ezek a királyok alatt nem szokták fizetni, [...] nem íratott elő.”
(Az esztergomi török összeírás, 1570)

A Hódoltság a 16. században

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Magyarország gazdasága a 16–17. században

a) Ki volt Cegléd rájáinak a török földesura? Nevezze meg szakkifejezéssel! (0,5 pont)

.....

b) Ki volt Nógrád rájáinak a török földesura? Nevezze meg szakkifejezéssel! (0,5 pont)

.....

c) Válassza ki a következő állítások közül azt, amelyik igaz a török adórendszerre! Karikázza be az egyetlen helyes magyarázat sorszámát! (0,5 pont)

1. A törökök által bevezetett adórendszer jelentősen növelte a jobbágyi adóterheket.
2. A törökök által bevezetett adórendszer jelentősen csökkentette a jobbágyi adóterheket.
3. A kettős adóztatás eredményeként a török bevétele is nőtt.
4. A törökök a korábbi magyar adórendszer figyelembevételével alakították ki a sajátjukat.

d) Miért vált kevésbé hatékonyvá a gazdálkodás a török földesúri birtokon a Hódoltság idején, mint korábban? Válassza ki ennek az állításnak a helyes magyarázatát! Karikázza be az egyetlen helyes magyarázat sorszámát! (0,5 pont)

1. A vetésforgó helyett ismét a nyomásos gazdálkodást alkalmazták.
2. A török birtokosok bizonytalan ideig birtokolták földjeiket, így rablógazdálkodást folytattak, ami nem kedvezett hosszabb távon a bevételeknek.
3. A magyarországi szultáni birtokokon zajló nehézipari tevékenység visszaesése nagyban hozzájárult a jövedelmek csökkenéséhez.

e) Fogalmazza meg saját szavaival a hódoltsági szultáni birtokok elhelyezkedésének gazdasági okát a két térképábrázolás összehasonlításával! (1 pont)

.....

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**6. A feladat a második ipari forradalom korával kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

A)

Francia karikatúra, 1898

A képen szereplő felirat: „Kína”. A torta körül látható személyek (balról indulva): Viktória királynő, II. Vilmos, II. Miklós, a Franciaországot jelképező Marianne és egy japán harcos. A háttérben álló személy a kínai császár.

B)

Amerikai karikatúra, 1909

Az asztalnál kártyázó személyek a következő államokat képviselik (a sisakos alaktól indulva az óramutató járásával megegyező irányba): Németország, Nagy-Britannia, Franciaország, Japán, Amerikai Egyesült Államok. A képaláírás szerint Japán „emeli a tétet”.

C)

Karikatúra, 1912

A földgömbön szereplő felirat: „nyugati félteke” A kalapon szereplő felirat: „Monroe-elv”.

„Békénkre és biztonságunkra veszedelmesnek tartunk minden kísérletet az ő részükről [értsd: az európai hatalmak részéről] rendszereiknek e félgömb bármely részére való kiterjesztése iránt.” (Monroe amerikai elnök beszéde, 1823)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) Melyik két állítás igaz a B) betűjelű karikatúrára? Karikázza be a helyes állítások sorszámát! (Elemenként 0,5 pont.)

1. Utal a fegyverkezési versenyre.
2. Hangsúlyozza az európai államok erőfölényét.
3. Utal az Egyesült Államok és a nyugat-európai államok szövetségére.
4. Megjelennek rajta a modern ipar vívmányai.

b) Melyik két állítás igaz az A) és C) betűjelű karikatúrára is? Karikázza be a helyes állítások sorszámát! (Elemenként 0,5 pont.)

1. Utal a nagyhatalmak közötti versengésre.
2. Utal arra, hogy az Európán kívüli hatalmak ekkor még mind fejletlenebbek voltak az európai hatalmaknál.
3. Utal arra, hogy a nagyhatalmak gazdasági befolyásuk kiterjesztésére törekedtek.
4. Utal Nagy-Britannia és Franciaország szövetségére.

c) Melyik hatalomra vonatkozik a leírás? Írja a hatalom nevét a leírás utáni pontozott vonalra! *A karikatúrákon szereplő hatalmak közül válasszon!* (Elemenként 0,5 pont.)

1. Gyors gazdasági fejlődését elsődlegesen területének és lakosságának nagyarányú növekedése biztosította a 19. század folyamán. Kevés gyarmattal rendelkezett, de több más országban is jelentős pénzügyi befolyást szerzett, amire az egyik karikatúra is utal.

.....

2. Gazdasági fejlődésében jelentős szerepet játszottak gyarmatai. Az A) betűjelű karikatúra utal arra, hogy Európán kívüli kereskedelmi befolyását féltékenyen őrizte, ami egy másik európai hatalommal való viszonyának megromlásához vezetett.

.....

3. A 19. század utolsó harmadában lezajlott gazdasági modernizációnak köszönhetően vált jelentős hatalommá. A 20. század elején legyőzte Oroszországot erős flottájának köszönhetően, amelyre az egyik karikatúra is utal.

.....

4. Gazdasági fejlődését főként bőséges nyersanyagforrásai, képzett és növekvő népessége, ipari találmányai biztosították. Jelentős erőforrásokat fordított katonai erejének növelésére, amelyre két karikatúrán is utal uralkodójának öltözete.

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7. A feladat az 1848–49-es szabadságharccal kapcsolatos. (komplex tesztfeladat)
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

a) Rendelje a térképen sorszámokkal jelölt településekhez a hozzájuk kapcsolódó forrásrészleteket! Írja a forrásrészlet betűjelét a megfelelő mezőbe! Egy mezőbe egy betűjelet írjon! Egy forrás kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

A) „Részemről is csendet vagyok bátor kérni, mert e templom nagy, s én kissé rekedt vagyok [...]. Uraim! [...] Mi mindekkoráig nem mondtuk ki a szót, mely szónak kimondásával más nemzetek szabadságharcaikat kezdték, [...] hogy többé rabszolgák lenni nem akarnak. De én azt gondolom, hogy ennek ideje már elkövetkezett. [...] Mondassék ki a nemzet nevében határozatilag: Magyarország a vele törvényesen egyesült Erdéllyel [...] önálló és független európai státusnak [államnak] nyilvánítatik.” (Kossuth Lajos beszéde)

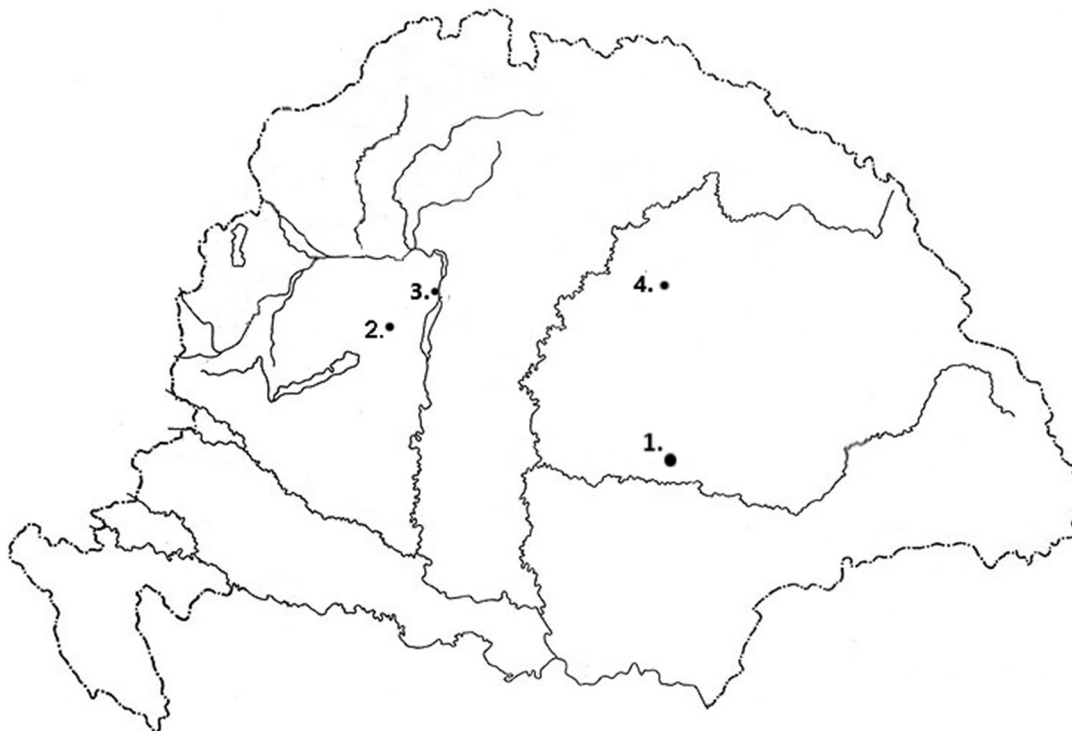
B) „29-én az előőrsök reggeli jelentései [...] ellenséges támadást sejtetnek. A hadtest reggel [...] száll fegyverbe, s elfoglalja harci állását. Móga altábornagy jónak látja egy parlamentert [tárgyaló küldöttet] a horvát táborba küldeni megtudakolandó, hogy gróf Batthyány Lajos [...] elhagyta-e már a horvát tábort, avagy ott fogolyként kezelik? [...] A szélső jobbszárnyon vezénylő [...] nemzetőr ezredes [...] a székesfehérvári szőlők előtt az ellenséges elővédre akadt.” (Hadműveleti naplórészlet)

C) „A gyalogosok, miután tisztelegtek, szomorúan levették magukról hadfelszerelésüket, és puskájukat gúlákba állították. A katonák búcsúzás közben sírtak, és megcsókolták ezredzászlójukat. [...] Görgei lovával serege elé lépett [...]. Beszélni kezdett volna, de egy hangot sem tudott kipréselni magából. Végül tompa zokogás tört fel melléből.” (Egy orosz segédtsízt visszaemlékezése)

D) „Ön, tábornok úr, naponként új diadallal gazdagítja a szabadságharc történetének lapjait, naponkint új babérszerzésre vezetí vitéz hadseregünket. [...] És ön eddigi hadjáratát [e vár] bevételével koszorúzta meg. Fővárosát a hazának, székhelyét a nemzetgyűlésnek és kormánynak visszaadta. [...] A kormány meleg és testvéri hálát mond a vitéz hadnak.” (Kossuth levele Görgei Artúrnak)

E) „A huszárhoam után az ellenség nem háborgatta többé középhadunkat. Csak a két szárnyon dühöngött még a csata; leghevesebben jobbszárnyunkon. [...] Végre az éj sötétje itt is fegyvernyugvást parancsolt a két küzdőfélnek. Minden ponton elnémult a csatazaj. [...] Ahhoz, hogy a győzelmet a magunkénak mondhassuk, az kellett, hogy Damjanich a maga állását mindvégig megtartsa, Aulich és Klapka pedig rohammal bevegye [a települést]. [...] [Aulich] visszatérve meghozta az örvendetes hírt: az ellenség jobbszárnya Gödöllőre hátrál! Miénk a győzelem!” (Görgei Artúr visszaemlékezése)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A térképvázlaton lévő település sorszáma	Forrás betűjele
1.	
2.	
3.	
4.	

b) Állítsa időrendbe a forrásokat a bennük leírt események alapján! Írja a források betűjelét a táblázatba! Segítségként egy forrás betűjelét már beírtuk a megfelelő helyre. Kezdje a legkorábbival! (1 pont)

			D	
--	--	--	---	--

c) Nevezze meg azt a dokumentumot, amelynek elfogadását kéri Kossuth az A) betűjelű forrásban! (1 pont)

.....

d) Mi volt a legmagasabb tisztsége a B) betűjelű forrásban aláhúzott személynek 1848 nyarán? (0,5 pont)

.....

e) Mi a megnevezése annak a hadművelet-sorozatnak, amelyre a D) betűjelű forrás aláhúzott része utal? (1 pont)

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

f) Nevezze meg, mely korabeli államokat jelképezték a karikatúrán ábrázolt alakok!
(Elemenként 0,5 pont.)

Korabeli karikatúra

A jelképes alak sorszáma	A jelképezett állam megnevezése
1.	
2.	
3.	

g) Fogalmazza meg saját szavaival a karikatúra üzenetét, mondanivalóját! (1 pont)

.....

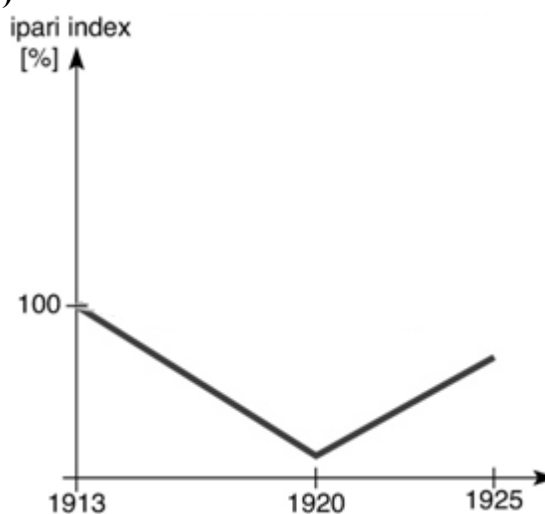
8 pont

8. A feladat a két világháború közötti Szovjetunió gazdaságával kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

A)

Oroszország / a Szovjetunió részesedése a világ ipari termeléséből 1913 és 1938 között	
Év	Részesedés (%)
1913	8,2
1928	5,3
1938	9,0

B)

Az ipari termelés alakulása Oroszországban
/ a Szovjetunióban 1913 és 1925 között,
az 1913-as szinthez viszonyítva

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

C)

Az ipari termelés alakulása a Szovjetunióban 1928-ban, 1932-ben és 1937-ben az 1913-as szinthez viszonyítva (1913-as szint = 1)			
	1928	1932	1937
Teljes ipar	1,3	2,7	5,9
Termelési eszközök gyártása	1,5	4,2	10,1
Fogyasztási eszközök gyártása	1,2	1,9	3,7

D)

Szovjet plakát, 1932

E) „Ötven-száz évvel vagyunk elmaradva a fejlett országok mögött.” (Politikusi beszéd részlete, 1931)

a) Döntse el az A), B) és C) betűjelű források segítségével, hogy melyik két állítás igaz a két világháború közötti szovjet iparra! Karikázza be a helyes állítások sorszámait! (Elemenként 0,5 pont.)

1. Az ipari termelés a bolsevik hatalomátvételt követő évben növekedésnek indult.
2. A Szovjetunió megalakulásának évében az ipari termelés még nem érte el az első világháború előtti szintet.
3. A nagy gazdasági világválság csak a gépgyártás területén érezte hatását, ott azonban egy évtizedig tartó visszaesést okozott.
4. A szovjet ipari termelés 1928 és 1938 között a világtáznál gyorsabban növekedett.
5. Az 1930-as években a szovjet ipar fejlesztése során elsődleges szempont volt az életszínvonal növelése.

b) Az iparfejlesztés mely céljára utal a D) betűjelű forrás? (1 pont)

.....

c) Az iparfejlesztés mely céljára utal az E) betűjelű forrás? (1 pont)

.....

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**9. A feladat Magyarország 1918–1919-es történetével kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

a) Rendelje a képekhez a hozzájuk illő szöveges forrásokat! Írja a forrás betűjelét a megfelelő kép alá! Egy képhez egy szöveges forrást rendeljen! Egy forrás kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

A) „Szakadt az eső azon a február végi napon, amikor birtokaimat felosztottam. [...] A kápolnai földbe, amely évszázadokon át családom birtoka volt, karót vertem arra a helyre, ahol a földet igénylő agrárproletárok listáján szereplő első ember parcellája kezdődött.” (Egy politikus emlékirata)

B) „Gyermekeim 25 korona napszámért dolgoznak és földet művelnek. Minthogy mindenemet elveszik, én is favágást végzek. [...] Úgy látszik Szamuelyt másfelé (ahol sürgősebben kell akasztani) hívták és így egyelőre nem jön ide.” (Egy főherceg naplója)

C) „Amerikára az a feladat vár, hogy átgyúrja egész Európát, kiirtsa belőle a revans gondolatát, és olyan békét teremtsen, mely nem hagyja egyetlen nép lelkében sem keserűség fullánkját.” (Miniszterelnöki beszéd)

D) „Trombitaharsonával fogjuk ennek a mai napnak határozatait széjjelkürtölni az egész világba. [...] hogy ma itt mi történt, [...] hogy a köztársaság, a demokrácia és a szociális intézmények megvalósításának ünnepnapján odakünn száz meg százezer ember van.” (Miniszterelnöki beszéd)

E) „Ez a város megtagadta ezeréves történelmét, ez a város porba rántotta [...] a nemzet színeit és vörös rongyokba öltözött. A nemzet legjobbjait börtönbe vetette vagy kiűldözte hazájukból. Ezen felül még mindenünket el is tékozolta.” (Fővezéri beszéd)

1.

Propagandaplakát

Forrás betűjele:

2.

Ünneplő tömeg a parlament lépcsőin, 1918

Forrás betűjele:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3.

Az 1919-es földreform első intézkedése

4.

Ünnepélyes esemény Budapesten, 1919

Forrás betűjele:

Forrás betűjele:

b) Az A), C) és D) betűjelű források mind ugyanannak a politikusnak a beszédeiből, illetve emlékiratából valók. Nevezze meg a politikusot! Keresztnevet is írjon! (1 pont)

.....

3 pont

10. A feladat a hidegháború időszakával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

A) „Ha kivonulnánk Magyarországról, ez felbátorítaná az amerikai, angol és francia imperialistákat. Ezt gyengeségünknek fognák fel, és támadásba lendülnének. [...] Pártunk ez esetben nem értene meg bennünket. Egyiptomon felül odaadnánk nekik Magyarországot is.” (Előterjesztés a pártelnökség ülésén)

B) „Ha háború tör ki, nem lesz hatalmunkban, hogy megállítsuk. Mi is a józan eszünkénél vagyunk, és világosan látjuk, hogy ha megtámadjuk Önöket, Önök ugyanúgy válaszolnak, és akkor az egész ellenünk fordul. [...] Ilyet csak az örültek tesznek, vagy az öngyilkosok, akik azt akarják, hogy velük együtt pusztuljon el az egész világ.” (A pártfőtitkár levele J. F. Kennedynak)

C) „Na tessék, nyugdíjas lettem. Lehet, hogy mindabból, amit csináltam, az a legfontosabb, hogy egyszerűen szavazással le tudtak váltani engem. Sztálin mindnyájukat letartóztatta volna.” (Politikai életrajzban idézett megjegyzés)

a) Nevezze meg azt a személyt, akitől mindhárom idézet származik! (1 pont)

.....

b) Nevezze meg azt a hidegháborús konfliktust, amelyre az A) betűjelű forrás aláhúzott része utal! Adja meg a forrás keletkezésének évét! (Elemenként 0,5 pont.)

A konfliktus:

Évszám:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Nevezze meg azt a hidegháborús konfliktust, amelyről a B) betűjelű forrás szól! Adja meg a forrás keletkezésének évét! (Elemenként 0,5 pont.)

A konfliktus: Évszám:

d) Melyik forrásban leírt helyzetre utalt a következő mondat? (0,5 pont)

„Farkasszemet néztünk, és végül a másik fickó pislogott előbb.” (Dean Rush amerikai külügyi államtitkár)

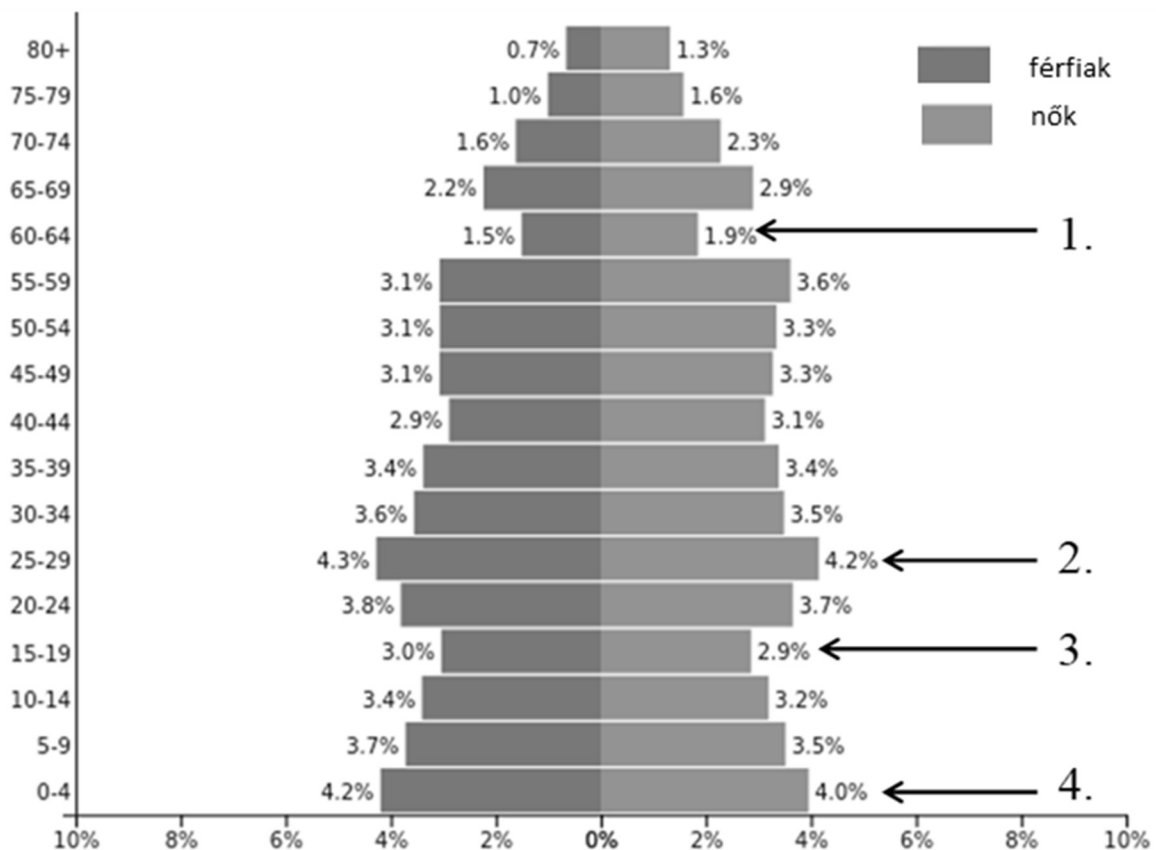
A forrás betűjele:

e) Mire utalt az idézett politikus politikája legfontosabb eredményeként a C) betűjelű forrásban? Karikázza be a helyes válasz sorszámát! (0,5 pont)

1. a többpártrendszer visszaállítására
2. Sztálin személyi kultuszának felszámolására
3. a terror megszüntetésére

4 pont	
--------	--

11. A feladat Magyarország 1945 utáni demográfiai helyzetével kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat az ábra és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

Magyarország korfája, 1980

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Rendelje a táblázatban szereplő jellemzőkhöz az ábrán sorszámokkal jelölt korcsoportokat! Írja a jellemzők mellé a megfelelő korcsoport sorszámát! Egy sorba egy sorszámot írjon! Egy-egy sorszám többször is szerepelhet.

Jellemző	Korcsoport sorszáma
a) Szülőképes korú, fiatal generációk – a forradalom leverése miatt bekövetkező – kivándorlásának (is) közvetlen következménye.	
b) Az abortusz (terhességmegszakítás)-tilalom erőteljes szigorításának (is) köszönhető.	
c) Előző, nagy létszámú generáció gyermekvállalásának (is) következménye.	
d) Az első világháború veszteségei magyarázzák.	
e) A gyermektelenségi adó bevezetésének (is) köszönhető.	
f) Az 1970-es évek népesedéspolitikai intézkedéseinek hatását (is) jelzi.	
g) A második világháború miatt meg nem született szülők hiányából (is) adódik.	

h) A születésszám mely változása olvasható le a korfáról az 1980-at megelőző másfél évtizedben? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. növekedett

2. csökkent

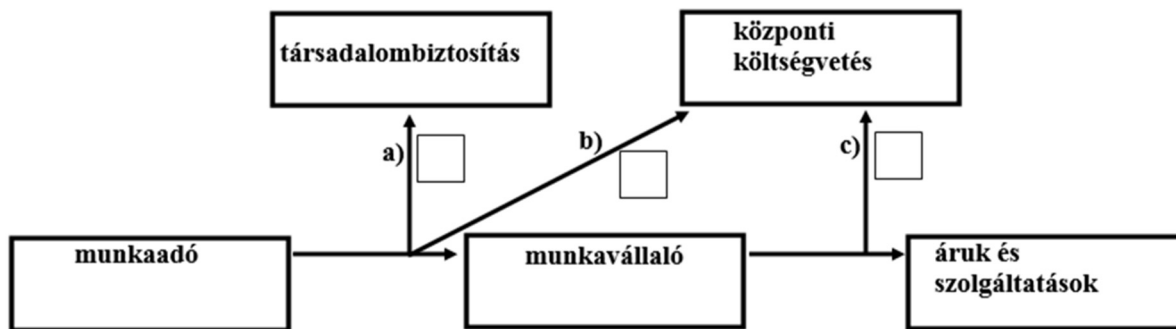
3. nem változott

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**12. A feladat a háztartások pénzügyeihez kapcsolódik.
Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!**

Milyen pénzmozgást jelölnek az ábrán látható nyilak? Írja a nyilak betűjele melletti négyzetekbe a megfelelő pénzmozgás sorszámát! A felsoroltak közül válasszon! (Elemenként 0,5 pont.)

A háztartásoktól származó állami bevételek

1. áfa (általános forgalmi adó)	2. járadék	3. járulék
4. megtakarítás	5. munkabér	6. szja (személyi jövedelemadó)

d) Válassza ki a mondat helyes befejezését! Karikázza be a megfelelő sorszámot! (0,5 pont)

A társadalombiztosítás fedezete...

1. csak a munkavállaló által a munkabérből fizetett járulék.
2. a munkavállaló által a munkabérből fizetett, továbbá a munkaadó által ezen felül fizetett járulék.
3. csak a munkaadó által a munkabérből fizetett járulék.

e) Nevezzen meg két, a társadalombiztosítás által az állampolgároknak folyósított juttatást! (Elemenként 1 pont.)

.....
.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A feladatlapban szereplő források (kép, adatsor, térkép) lelőhelyei:

1. https://hu.wikipedia.org/wiki/Titus_diadal%C3%ADve#/media/File:Arch_of_Titus_Menorah.png
2. <http://www.uaocamerica.org/sources-of-orthodox-teachin/the-great-schism.html>
5. http://ofi.hu/sites/default/files/attachments/06_a_vegvari_elet.pdf
Száray Miklós: Történelem II. (Forrásközpontú történelem)
6. Henri Meyer, Le Petit Journal 16th January 1898. Bibliothèque nationale de France
- L. M. Glackens, Puck 22 September https://en.wikipedia.org/wiki/America%27s_Backyard#/media/File:Monroe_doctrine.jpg
8. Száray Miklós–Kaposi József: Történelem IV. (Forrásközpontú történelem);
Vasily Nikolaevich Elkin, Moszkva – Leningrád, 1932.
9. Országos Propaganda Bizottság (Kultura), 1919.
Révész és Bíró (Révész Imre) fényképe, Magyar Nemzeti Múzeum
<http://lazarus.elte.hu/h-sf-atlas/kep-hu/zwischenkriegzeit/408.jpg>
archív filmfelvétel részlete, <http://budapestcity.org/>
11. <https://www.populationpyramid.net/hungary/1980/>

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		pontszám	
		maximális	elért
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	1. A zsidó vallás	4	
	2. A középkori kereszténység	4	
	3. Könyves Kálmán uralkodása	5	
	4. Anglia 17–18. századi története	4	
	5. A magyarországi török berendezkedés	3	
	6. A második ipari forradalom kora	4	
	7. Az 1848–49-es szabadságharc	8	
	8. A Szovjetunió gazdasága	3	
	9. Magyarország 1918–1919-ben	3	
	10. A hidegháború	4	
	11. Magyarország demográfiai helyzete	4	
	12. A háztartások pénzügyei	4	
	Összesen		50
I. Elért pontszám egész számra kerekítve			

dátum

javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok		

dátum

dátum

javító tanár

jegyző

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2019. május 8.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2019. május 8. 8:00

II.

Időtartam: 140 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A feladatok megoldásához használhatja a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt.

Javaslatok a szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásához:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja fel a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Tárja fel a probléma előzményeit, okait, következményeit!
6. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
7. Ha szükséges, készítse vázlatot, illetve pizkozatot!
8. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
9. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

- egy**, az egyetemes történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy**, a magyar történelemre vonatkozó **hosszú** feladat,
- egy** komplex feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon! *(A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)*

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	Merkantilizmus	rövid
	1849 után	14.	Nemzetiszocialista ideológia	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	Hunyadi Mátyás	hosszú
	1849 után	16.	A Kádár-rendszer válsága	hosszú
Komplex	—	17.	A távol-keleti gyarmatosítás	korszakokon átívelő
	—	18.	A Rákóczi-szabadságharc és az amerikai függetlenségi háború	összehasonlító

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a négy választási lehetőséget. **Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!**

A választott feladatok sorszáma	Választásának jelölése X jellel
13., 16. és 17.	
13., 16. és 18.	
14., 15. és 17.	
14., 15. és 18.	

A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki!** Válaszait az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető.

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

13. A feladat a kora újkori gazdasági elképzelésekkel kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a merkantilista gazdaságpolitika céljait és eszközeit! Válaszában röviden térjen ki arra is, hogyan viszonyult Adam Smith a merkantilista gazdaságpolitikára jellemző állami szerepvállaláshoz!

„Kezdje el valamennyi manufaktúránk felülvizsgálatát! [...] [Az észak-franciaországi Meaux-ban] alapítottak [...] egy manufaktúrát flandriai anyag – len-, gyapjú- és selyemanyag – készítésére. Mindent meg kell tenni, hogy [...] javuljon a termelés. [...] Nem nehéz megteremteni ezt az ipart, mivel [...] a 30 százalék [vám], ami a flandriai manufaktúrák készítményeire ki van vetve, lehetetlenné teszi ezek behozatalát.”
(Colbert-nek, XIV. Lajos pénzügyminiszterének utasítása egy helyi tisztségviselőnek, 1667)

„A piac bővülése inkább jó a köz szempontjából, de a versenykeretek szűkítése mindig árt neki, s csak arra jó, hogy a természetesnél nagyobb profitot [hasznot] biztosítson az üzletembereknek.” (Adam Smith, 1776)

14. A feladat a hitleri Németországgal kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a nemzetiszocialista (náci) ideológia legfontosabb elemeit!

„1. Követeljük, hogy a népek önrendelkezési joga alapján valamennyi német Nagy-Németországban egyesüljön.

2. A német nép számára más nemzetekkel azonos jogokat követelünk. Követeljük a versailles-i és a[z Ausztriával kötött] saint-germaini békeszerződések hatályon kívül helyezését.

3. Népünk ellátásának biztosítására és népfellegünk betelepítésére területet és földet követelünk.” (A Nemzetiszocialista Német Munkáspárt programjából, 1922)

Német plakát, 1938

(A plakát felirata magyarul: Bolsevizmus, álarc nélkül)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*A választott rövid, az egyetemes történelemre vonatkozó feladat sorszáma:
A feladat kidolgozása:*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
Összpontszám		20	
		Osztószám 2	
Vizsgapont		10	

15. A feladat Hunyadi Mátyáshoz kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével Hunyadi Mátyás külpolitikájának, illetve dinasztikus politikájának célkitűzéseit, eszközeit és eredményeit!

„Elhatározott és végeztetett, hogy ha a magyar királyság megüresedik, mert az előbb mondott Mátyás király ágyékából nem származnak törvényes fiak vagy unokák mi [...] vagy fiunk [...] vagy, ha többet hagyunk hátra, közülük az egyik, akit az a királyság királyának kiválasztott, Magyarország ama királyságának élére állíttatnak, vagy állíttatik. [...]” (Hunyadi Mátyás és III. Frigyes bécsújhelyi egyezménye, 1463)

A Magyar Királyság és az Oszmán Birodalom határvidéke Mátyás uralkodásának idején

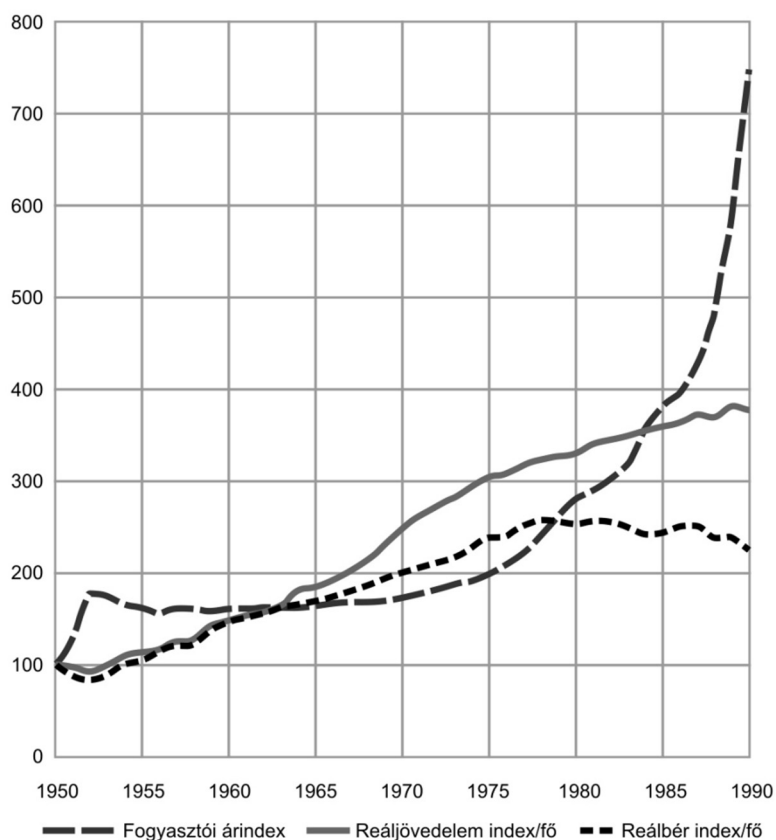
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„A király [...] felolvastatta [az országgyűlésen] Pál pápa és a császár leveleit, amelyek arra biztatták és kérték őt, hogy a cseh háború [...] főségét [értsd: vezetését] vállalja el szívesen, és meghatározott fizetséget meg támogatást ígértek. Könyörögtek neki, hogy mint ezelőtt a törököktől, úgy most az eretnekek pestisétől oltalmazza meg a keresztény közösséget és az igaz hitet. A levelek felolvasása után így szólalt meg a trónusról: Ha valakinek, nagyuraim, ezt a háborút el kellene utasítania – szolt –, az közülünk egyedül [én] lehetnék, akit sem a méltányosság, sem a tisztesség nem biztat arra, hogy fegyvert emeljen apósára, életének megmentőjére, akit mindig kegyes apjának tekintett. Ha azonban meggondolom magamban, mi a kötelessége az államférfinak és leginkább a fejedelemnek, a közérdeket a magamé elé kell helyeznem.” (Antonio Bonfini humanista történetíró, 1497)

„Az esküvőre pedig, amelyet az idei télen [1476] szándékoztak megtartani, nemcsak az ország valamennyi előkelőségét hívta meg, hanem a környékbeli tartományurakat és fejedelmeket is; a vendégfogadást és a látványosságokat szertelen költséggel és bőséggel készítette föl. Megszállottan törekedett arra, hogy a palota bútora, a meghökkenítő teríték, a gazdagság fitogtatása felülmúlja a perzsa fényűzést és a szükségeset.” (Antonio Bonfini humanista történetíró, 1497)

16. A feladat a Kádár-korszakhoz kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a Kádár-rendszer válságának gazdasági, külpolitikai és belpolitikai tényezőit! A rendszerváltozás folyamatára már ne térjen ki!

A fogyasztói áraknak, a munkások reáljövedelmének és az alkalmazottak reálbérének alakulása 1950–1990 között (az 1950-es összeg értékét 100-nak véve)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„Kádár János és J. F. Kennedy találkoznak. Kádár udvariasan megkérdezi: »Elnök úr, hogy élnek önöknél az emberek, mennyit keresnek, mire költik?« »Hát nálunk egy átlagos dolgozó megkeres ezer dollárt havonta. Ebből százötven dollárt levonunk adóba, száz dollárért élelmet vásárol, ugyanennyit ruházkodásra költ« - s ezzel Kennedy megáll a felsorolásban. »Jó, jó - mondja Kádár - de a többi mire költi?« Kennedy széttárja a kezét: »Nem tudom. Nem érdekel minket. Nem kutatjuk.« Most Kennedy kérdez: »Önöknél hogy élnek az emberek?« »Nálunk egy átlagos dolgozó megkeres havi ezer forintot. Ebből hétszáz forintot elkölt élelemre, négyszázat ruházkodásra, másik négyszázat félretesz kocsira« - s itt Kádár megáll a felsorolásban. »Jó, jó - mondja Kennedy - de hát a többi pénzt honnan szerzi?« Most Kádár tárja szét a karját: »Nem tudom. Nem érdekel minket. Nem kutatjuk.«” (Vicc az 1980-as évekből)

„1988. május 20-22.: Az MSZMP országos értekezletén Kádár Jánost a párt elnökének választják meg. Utóda a főtitkári tisztségben Grósz Károly. Új tagok kerülnek be a Központi Bizottságba [KB] és a Politikai Bizottságba. [...] A KB egyharmadát új tagok alkotják. (A Magyar Nemzeti Levéltár kronológiája)

„»És hogyan ítélik meg Nagy Imre 1956-os szerepét, tevékenységét?« »Ez az, ami körül még zajlanak a viták. Felmerülhetnek olyan belső és külső összefüggések, amelyek ezt a megítélést - hogy úgy mondjam - árnyaltabbá teszik. Például önmagában az a körülmény, hogy ez a bizottság a jelenlegi kutatások alapján népfelkelésnek látja azt, ami 1956-ban történt, egy oligarchisztikus és a nemzetet is megalázó uralmi forma elleni felkelésnek.«” (Pozsgay Imrével készült interjú, 1989. január 28.)

*A választott hosszú, a magyar történelemre vonatkozó feladat sorszáma:
A feladat kidolgozása:*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok		Elér- hető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
	F4	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
Összpontszám		36	
		Osztószám 2	
Vizsgapont		18	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

17. A feladat a távol-keleti gyarmatosítással kapcsolatos. (komplex – korszakokon átívelő)
Mutassa be a források és ismeretei segítségével a gyarmatosítás folyamatát és a gyarmati világ felbomlását Kínában és Koreában a 19. század második felétől 1953-ig! Válaszában a következő szempontokra térjen ki:

- **Kína helyzete a 19. század második felében,**
- **nagyhatalmi befolyás a térségben a 20. század elején,**
- **polgárháború Kínában,**
- **Kína a második világháború idején,**
- **a Kínai Népköztársaság létrejötte,**
- **hidegháború a Távol-Keleten: Tajvan és Korea kérdése!**

Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„Nyilvánvaló, hogy a nép többsége köztársaságra vágyik, és az ég akarata észreveszi a nép szándékát. [...] Ezért én, a császár, úgy határozok, hogy a kormányforma Kínában alkotmányos köztársaság.” (*Pu Ji, az utolsó kínai császár kiáltványa, 1912*)

„Kommunista gyakorlat volt [a polgárháború időszakában], hogy senkit sem végeztek ki, aki megadta magát, és minden fogollyal jól bántak. Ezen a módon megnyerhették maguknak a sorkatonákat, akiknek többsége szegényparaszt családból származott. A kommunisták nem állítottak fel fogolytáborokat. Csak az alacsonyabb és magasabb rangú tiszteket tartották fogva, a többieket azonnal szélnek eresztették. »Panaszgyűléseket« rendeztek a számukra, ahol arra biztatták őket, panaszolják el, milyen nehéz életük volt föld nélküli parasztként. A forradalom, mondták a kommunisták, azon lesz, hogy mindannyiuknak földet jutasson. A katonák választhattak: vagy hazatérnek, akkor megtérítik az útiköltségüket, vagy maradnak a kommunistákkal, és segítenek kisöpörni a Kuomintangot [Kínai Nemzeti Párt], hogy többé soha senki ne vehesse el a földjüket. A többség önként maradt, és csatlakozott a kommunista hadsereghez.” (*Jung Chang: Vadhattyük – Kína három lánya, regény*)

„Akkoriban az volt a taktikánk a japánokkal és a kollaboránsokkal szemben, hogy »használd az egyik ellenséget a másik leverésére.« [...] A kollaboráns szervezetek tele voltak az elvtársainkkal, akik japán karddal kaszabolták le a kuomintangistákat [azaz a Kínai Nemzeti Párt híveit]. [...] Személyes tudomásom van például arról, hogy a Jangcétól délre állomásozó [Kuomintang-osztagot] a japánok a mi pártunk briliáns közreműködésével semmisítették meg.” (*A Kínai Kommunista Párt hírszerzőjének jelentése, 1941*)

„Mivel a Szovjetuniót fegyverszüneti egyezmény köti Amerikával szemben a [Koreát kettéosztó] 38. szélességi fok tiszteletben tartására, ezért nem lett volna »helyénvaló«, hogy a hadműveletekben részt vegyen. Kínát ezzel szemben nem terheli ilyen jellegű kötelezettség, ezért minden további nélkül segítségére lehet az északiaknak.” (*Mao Ce-tung, 1950. május 15.*)

„Elismeri, hogy a Kínai Népköztársaság kormányának képviselői Kína egyetlen legitim képviselői az ENSZ-ben, a Kínai Népköztársaság az ENSZ Biztonsági Tanácsa öt állandó tagjának egyike. [...] Következésképpen Csang-Kaj-sek [a Kínai Köztársaság, azaz Tajvan elnöke] képviselői elvesztik helyüket, amelyeket illegálisan birtokoltak [1949 óta] az Egyesült Nemzetek Szervezetében, és minden hozzá köthető szervezetben.” (*ENSZ-határozat, 1971*)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

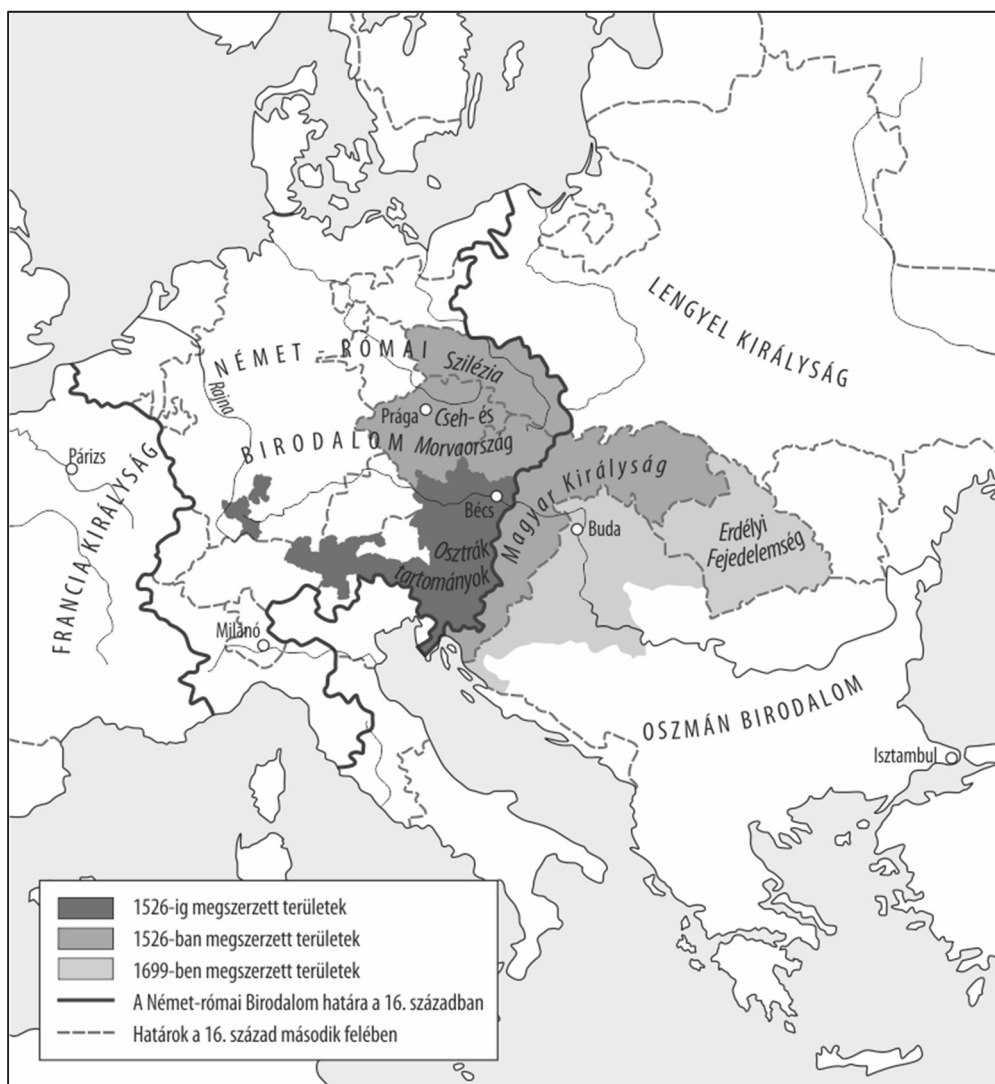
18. A feladat Rákóczi-szabadságharccal és az amerikai függetlenségi háborúval kapcsolatos. (komplex – összehasonlító)

Vesse össze a források és ismeretei segítségével a két háború okait, körülményeit és lezárását! A katonai eseményekről ne írjon!

Válaszát a következő szempontok alapján fejtse ki:

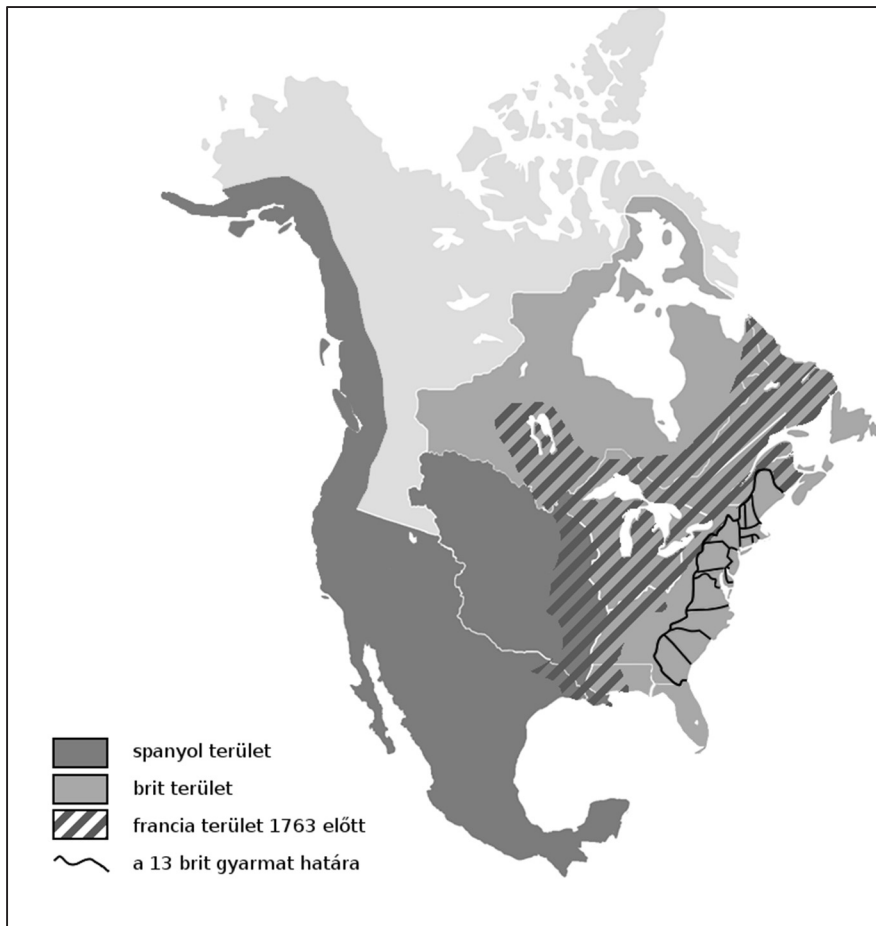
- a hatalmi helyzet alakulása,
- a társadalmi elégedetlenség okai,
- a társadalomról vallott elképzelések,
- a függetlenség kérdése,
- a mozgalmak lezárása!

Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

A Habsburg Birodalom 1699-ben

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A gyarmati területek Észak-Amerikában, 1763

„Az oly sok nagy mozgalom legfőbb oka most is mindig - az ősi törvények szégyenletes eltörlése. [...] Kierőszakolták a beleegyezést, s az országnak a szabad királyválasztásban oly sok századon át csorbítatlan érvényben fennálló arany szabadságát szolgáló átváltozással örökletes királyság képére alakították át. [...] A saját uralmuk érdekében gyalázatos módon eltörölték ama nagy Jeruzsálemi Endre király nagyfontosságú törvényét, amely [...] magába foglalta az összes rendek sarkallatos szabadságjogait [...] s örökre megadta azt a jogot, hogy törvénytörés esetében szembeszegülhessen a királyokkal. [...] Elborzad a lelkünk az újszerzeményi jog, [...] [amely] a királyi szó megszegésével életbe léptetett jószágszerzési [értsd: földszerzési] mód, azt világosan mutatja az, hogy az ország területének nagy részét elvették törvényes birtokosától, és mellezve a haza érdemes fiait, idegeneknek adományozták.” (II. Rákóczi Ferenc kiáltványából, 1703–1704)

„A nyomor kapzsvá, az újonnan kapott hivatal kevélyé [...] tette őket [értsd: a brit hivatalnokokat]. Rosszindulatukban szüntelenül mocskolják a lakosságot jelentéseikben, ellenséges, lázongó népességnek állítják be az embereket [a még nagyobb szigor bevezetése érdekében]. [...] Úgy hiszem, a ma Amerikára kényszerített vámrendszabályok nyilvánvaló következményeiben világosan felismerhetők Angliától való elszakadásunk csírái.” (Benjamin Franklin, 1764)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Korszakokon átívelő komplex feladat			
Szempontok		Elérhető	Elért
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
	T3	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
	F4	3	
	F5	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
	E5	3	
Összpontszám		44	
		Osztószám 2	
Vizsgapont		22	

Összehasonlító komplex feladat			
Szempontok		Elérhető	Elért
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
	T3	2	
	T4	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	4	
	F2	4	
	F3	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1	4	
	E2	4	
	E3	4	
	E4	4	
Összpontszám		44	
		Osztószám 2	
Vizsgapont		22	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A feladatlapban szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

14. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bolschewismus_ohne_Mask.png
16. Kollega Tarsoly István (szerk.): Magyarország története a XX. században. Babits, Szekszárd, 2000.
18. Száray Miklós: Történelem II. (Forrásközpontú történelem)
https://en.wikipedia.org/wiki/Territorial_evolution_of_North_America_since_1763#/media/File:Non-Native_Nations_Claim_over_NAFTA_countries_1763.png

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		pontszám	
		maximális	elért
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	Összesen	50	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok	13. Merkantilizmus	10	
	14. Nemzetiszocialista ideológia	10	
	15. Hunyadi Mátyás	18	
	16. A Kádár-rendszer válsága	18	
	17. A távol-keleti gyarmatosítás	22	
	18. A Rákóczi-szabadságharc és az amerikai függetlenségi háború	22	
	Összesen	50	
II. Elért pontszám egész számra kerekítve			
I. + II.		100	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma			

dátum

javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

dátum

dátum

javító tanár

jegyző